

Antun Lešić / Prikaz knjige

Luka Lukić: učitelj, etnograf i melograf u Klakaru

Autor: Mato Blaževac-Pajkov

Izdanje: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Općina Klakar, Zagreb – Klakar, 2016., 190 str.

Povodom 140. godišnjice rođenja te 60. godišnjice smrti Luke Lukića (1875. – 1956.) svjetlo dana ugledala je naslovna knjiga koja je konkretniji pomak u istraživanju toga zanemarenog zavičajnika. Luka Lukić hrvatski je etnograf, melograf i etnomuzikolog koji je većinu svog života proveo kao učitelj, orguljaš i zborovođa u Klakaru kraj Slavnskoga Broda (1900. – 1937.). Ostao je zabilježen kao sakupljač napjeva i glazbene terminologije te etnografske građe u selima Brodskog Posavlja objavljujući ih u časopisu *Sv. Cecilija i Zborniku za narodni život i običaje*. (*Hrvatska enciklopedija*, sv. 6, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2004., str. 682).

Da tekstualno progovori o ovome značajnom istraživaču i ispravi jednu povijesnu nepravdu pobrinuo se Mato Blaževac-Pajkov, publicist iz Donje Bebrine. Ona je proizašla marginaliziranjem i nedovoljnim vrednovanjem samoga Lukića kroz protekla desetljeća sve do objavljivanja naslovne knjige koja je plod „višegodišnje suradnje društvenih i kulturnih djelatnika iz Općine Klakar s djelatnicima i suradnicima Odsjeka za etnologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu“ – kako u uvodu ističe sam autor.

Rad na njoj započeo je prije petnaestak godina kad je M. Blaževac-Pajkov došao do informacije kako se na Odsjeku za etnologiju HAZU-a nalazi bogata Lukićeva građa. Uredno složena, čekala je desetljećima da se njome netko pozabavi jer je za nju znao mali broj ljudi. Od 2011. godine započelo se s njezinim prepisivanjem koje je potrajalo godinu dana, a na kojemu je radilo desetak osoba.

Knjiga služi kao uvod u cjelokupnu Lukićevu etnografsku i folklorističku građu objavljenu u zasebnim svescima (*Opis sela Klakarja: graditeljstvo, pukućstvo, sprave i oruđa početkom 20. stoljeća* te *Opis sela Klakarja: pripovijetke i pjesme skupljane od sredine 19. do sredine 20. stoljeća*), a bit će korisna za daljnja proučavanja života ljudi Brodskog Posavlja i šire. Glavni je i odgovorni urednik akademik Ivan Cifrić, urednici izdanja su dr. sc. Jakša Primorac te dr. sc. Vladimira Rezo dok su recenzenti dr. sc. Luka Šešo i dr. sc. Irena Miloš.

Strukturno gledajući, na početku knjige nalazi se uvodno slovo u kojemu se govori o razlozima pisanja, tijeku

i namjeri objavljivanja. Iza toga donosi se popis prepisivača izvornih rukopisa te Lukićev životopis popraćen fotografijama i preslikama drugih dokumenata. Poglavlje završava pregledom povijesti Klakara zaključno s današnjim stanjem.

Sljedeće poglavlje posvećeno je osvrtu na Lukićev etnografski opis Klakara. U njemu se obrađuje njegova etnografska metodologija, jezične značajke i nedoumice zapisa, opisi seoskog atara, ulica, kuća i dr. Poseban odjeljak govori o gospodarstvu, a unutar njega ratarstvu i povrtlarstvu, govedarstvu, konjogojstvu, voćarstvu, pojatama, ribolovu, obrtima i trgovanju. Autor potom donosi Lukićeve zapise o prehrani, odijevanju i tekstilnom rukotvorstvu te društvenim odnosima (život u obiteljskim zadrugama i običajno pravo, rodbina i rodbinsko nazivlje, život sa susjedima i kumovima, vjerski život i školstvo). U nastavku se osvrće na godišnje i životne običaje, a unutar toga svetkovine, crkveni god, slavljenje kućnog sveca, poklade, mladince i križarice, porod, sklapanje braka, smrt, zabave i pripovijetke, bolesti, liječenje i lijekove te magijska vjerovanja i postupke.

Potonji dio knjige posvećen je glazbeničkom, melografskom i etnomuzikološkom radu Luke Lukića, a posebice etnomuzikološkim zapisima. Na koncu su prikazana Lukićeva pisma urednicima *Zbornika za narodni život i običaje*, njegova bibliografija, starija i korištena literatura, sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku, popis fotografija, bilješka o autoru te zahvala.

Postavljen na rubove istraživačke misli, knjiga pokazuje kako se Lukić za života i sam bavio takvim grupacijama ljudi – prije svega seljaštvom bivše Vojne granice. Kako će se od djeteta iz ruralnoga okruženja vinuti među više, pedagoške krugove svojim će istraživačkim opusom pokazati svo bogatstvo i različitost okoline u kojoj je živio i djelovao.

Knjiga Mate Blaževca-Pajkova povratak je marginaliziranoga Lukića među hrvatske istraživače i zavičajnike koji su potihom, ali bogato stvarajući – otišli u zaborav. Možda i nehotičnim prešućivanjem njegove pojavnosti uradak će na koncu revitalizirati Luku Lukića te potaknuti na daljnja istraživanja, propitivanja i drugačije shvaćanje nekadašnjice.

